

P É N T E K I M R E

Kultúra napi képzőművészeti demonstráció

6. ZALAEGERSZEGI SZALON

Képzőművészetünk, harminc évvel a rendszerváltozás után is keresi működési lehetőségeit. Az utóbbi évek nagy változása volt, hogy a megye megszűnt kultúrafinanszírozó szervezet lenni, a városok adják a bázist, lettek a gazdák. S talán ez a változás hozta újra divatba a régen kialakult formát, a szalont. A szalon egy mindenestül polgári hagyomány, sokan talán ezért ódzkodtak tőle, valami elitet, valami kiváltságot értettek alatta. Pedig csupán a gyülekezés szabadságával élő közösségek fellépése volt ez, nálunk is. A fővárosban már a kiegyezés után kialakult a Nemzeti Szalon, és a vidéki városokban is követték a példát.

Ma is, egyre több városban tűnik fel a szalon, ahogy Zalaegerszegen is. Annak idején a Zalai Tárlat mutatta be a megye művészeinek produktumait, ám idővel ez a lehetőség megszűnt, ahogy már említettem, itt is a város vette át a szervező szerepét. S ebből a kisebb merítésből alakult ki az újabb hagyomány, a városi kiállítóterem jóvoltából, s az idén januárban már hatodik alkalommal nyílt meg a Zalaegerszegi Szalon.

A cél nyilván az újabb munkák bemutatása, de ezt toleránsan értik a rendezők. A másik – a résztvevők köre. A város vonzásában élt, tanult művészek joggal kötődnek életük e színhelyéhez, és szívesen fogadják „hazatértüket”. A másik: mindig hiányzik is valaki a régi csoportból, aki ilyen vagy olyan okokból nem adott be munkát, nem tudott részt venni a mostani bemutatkozáson. Csak két nevet említek: Horváth Zoltánét, aki kiváló festő, itt végzett, tanított, ma Pécsen él, a Pécs-Baranya Megyei Művészek Társasága elnöke, vagy Bárdosi Katinka, aki gyakran szerepelt az Egerszegi tárlatokon, jelenleg Budapesten él, mellettük még hiányzott Dobribán Fatime, aki Gödöllőn tanít. Gazdag Ági és Tóth Norbert szintén említést érdemelnek e körben. Az idősebb művészek közül hiányoltuk Szabolcs Pétert. De hát ezt nem lehet kikerülni. Viszont hazatért a szintén Pécsen élő, rég látott, szintén itt végzett Szentgróti Dávid.

Szokás közreadni a mennyiségi adatokat: 26 művész 70 műve szerepel a kiállításon. Köztük vannak újak is, nem lehetünk elégedetlenek a számokkal. S ne feledjük: volt zsűri! Tóth Csaba festőművész és művészeti író, Szepes Hédi és Novotny Tihamér művészettörténészek végezték ezt a hálátlan feladatot, amely garantálja a kiállítás szakmai színvonalát. Tehát a feltételek akár ideálisnak is tekinthetők.

A kortárs képzőművészet mai felhozatala igyekszik alkalmazkodni a világtrendekhez, nincs ez másként a zalai művészekkel sem. A tágabb és hagyományosabb értelemben vett realizmus mellett a nemzetközi stílusok a meghatározók, ki ennek vagy

Németh Miklós: Szent Mihály és a démon

annak az elkötelezettje. Monok Balázs két grafikus jellegű alkotása – *Te leszel önmagad árnyéka I-II.* – egy terhes nő fekete sziluettjét vázolja fel, kidomborítva a szülés előtti állapotot, megtévezve némi szkeptikus „jóslattal”, ennek a „világra vetésnek” a kérdéses voltát idézi fel. Másik műve, egy faszobor, egy félkarú női akt, amint szépen ívelt formában ugrik a semmibe. Tánczos György szintén a lírai, szokatlan közegben mozgó emberábrázolásnak az elkötelezettje; korábban már szép sikereket könyvelhetett el az úszó női aktokkal, a csillogó, tükröződő vízben megmerítkező testek látványával, most sem tagadta meg magát. *Akvárium I.* című két képe ennek tematikájának újabb váriációi. Az úszószemüveg kontúrjai teszik karakteresebbé a figurák arcát, de oly nagyon nem térnek el a korábbi megoldásoktól. Azt írtam: „tágra értelmezett realizmus”. Jó példa erre Fischer Judit kollektívja. Három rajz, három „brutális” köznapiság. Egy kaucsukbaba, egy papírtálca, és néhány dobókocka adja témáját, a pasztelles rajzokon azonban semmi különös sincs, igazi „naturát” kapunk, azzal a meglepetéssel, hogy nincs meglepetés. Horváth László Adrián egy tengerparti tájjal lep meg, mely a *Csend* címet kapta. A tévéfilmekről – ha máshonnan nem – ismerős tájrészlet élek színeivel igyekszik hatni, de igazán nem kap meg. Németh Miklós jellegzetes alkotója a Vitrin Egyesületnek. Minuciózus, szabadkézzel kialakított grafikai stílusát messziről fel lehet ismerni. Hatott rá az orientalista szemlélet, a szecesszió, Klimt, Beardsley munkái, de mindezt sajátos, egyéni ízzel adja elő. Bájosnak mondanám, ha nem nyúlna olykor horrorisztikus jelenetekhez, de ezeket is indázó ornamentikával, különféle díszítő elemek alkalmazásával gazdagítja, így téve eleget a maga számára is kápráztató, buja díszítőkedvnek. Frimmel Gyula már a grafika klasszikusának számít, éteri realizmusa olykor szürreális jelenésekkel keveredik, így fogva össze az égi és földi dolgokat, amelyek teljességéről nem tud lemondani. Jellemző kis rajza, az itt szereplő *Dióhéj*; a félbevágott, aprócska mag egy tengeren lebeg, párhuzamban egy vitorlás hajóval. A *Fehér éjszaka* egy álomjelenet, középpontjában egy levegőben derengő nőalakkal. Nagy Szilvia keramikus; most úgy gondolta, új dimenziót teremt azzal, hogy a kerámia-kompozíciói közepébe grafikai jelenetet helyez. Kétségetelenül, izgalmasabb a felület, elgondolkodtató a vonalak játéka, a miniatűr jelenetek értelme. A maga módján sikerült tovább lépnie. Nemes László az átmeneti formák mestere, újabban plasztikai elemekkel bővíti festményeit. Egyik munkáján műanyag gyümölcsök utánozzák az igaziakat (*Műanyag világ*), a másikon egy kis ház húzódik meg a monumentális betonfal árnyékában (*Az utolsó házikó*). Az emberi lépték, a meghittség csak ilyen védettségben maradhat fenn. A legérdekesebb azonban a *Varázslatos horgászat*, amely a felboncolt, preparált hal festménye mellé a kerámia hal dekoratív, feldíszített, felboncolt modelljét is kiállította. Talán a tanulság megerősítése végett.

Kiss Ágnes Katinka – aki zsúfolt, színes világot szokott teremteni festményein – ezúttal sem tagadta meg önmagát. Párokat állított ki; egyik festményén a keményhátú, páncélos rovar a rózsaszín hernyóval szembesül, a másikon a béka szeretné elnyelni az áldozatként reszkető kígyót. A részletek izgalmas világa tárul fel előttünk, a festészet nyelvén elbeszélve. Gombos Zsófia nagyméretű tájképe – a *Magántulajdon*

– érdekes kérdéseket vet fel. A tájrészlet, háttérben a fehér villácskával, a tóval, az erdősávokkal, a téli táj halott látványával, azt sugallja: a magántulajdon halottá, kulissza jellegűvé változtatja az élő természetet. Szerintem a festő túl szigorúan ítél, amikor ilyen ökológikus szempontot csempész kissé dramatikusan képeslapjába.

A plasztikák készítői is jó színvonalon dolgoztak: Farkas Ferenc igazi, vérbeli szobrászként vágott bele a harmonikás témájába. Az *Astor Piazzolla* elmélyült figurája szinte eltörpül terjedelmes hangszere mögött, amelynek hernyószerűen nyúló sávjai érdekes ritmust alkotnak. *Guggolója* pedig remek női portré. Hadnagy György elvontabb kisplasztikái az *Evolúció* és az *Origó*, a címükhöz képest kevesebbet adnak, szerény „adalékok” minimalista formai kliséjükkel a hangzatos címhez. Ebben a műfajban az idős mester, Németh János hozta a megbízható teljesítményt. Két lakodalmas fazeka két jelenete klasszikus biztonsággal készült, a *Keresztelés a pusztában* és az *Emese álma*. Realizmusa erőteljes, a népi a fazekasság izei éppúgy érezhetők rajta, mint a kiművelt szobrászaté. A népünk mondavilágába visszapillantó jelenetek mozgalmos, látványos képek, mégis visszafogottságuk jól alkalmazkodik az ünnepi edények díszítő funkciójához.

Az „átmenet” képviselője Varga Bálint, aki „állatmesét” próbált előadni az orosz-lán és a nyúl szereplőkkel, sajnos kevésbé jön át az alkotó szándéka. Dienes Gyula hasonló deformitással készült akvarellje – az *Ikarosz bukása* – sem hat igazán. Budai Mihály *A fönix legendája* festménye sem túl meggyőző; néhány tekervényes rom kevéssé vezet(ne) az elszőkött legenda nyomába. Müller Imre régi-új résztvevő, tíz év spanyolországi tartózkodás után tért vissza szülővárosába. Festménye a *Születés* egy expresszív darab, mintha a vérrel dekorált közegben megjelenne a megtermékenyült „mag”. Másik festménye egyértelműbb, a *Tájkép orchidákkal* a dekorativitás jegyében tárja elénk a kibomló virágszirmokat. Sajnáljuk, hogy Karner Lászlónak csak egy munkája került ki, a *Jelek*. A napraforgó tányérjára emlékeztető sárga tér több részre bomlik, hogy a tagolás oldja a kép egyneműségét.

H. Póka Emőke textilje, az *Álomfógo* a Holdsarlót idézi – a magyar textilkultúra áramlataihoz epizódikusan kapcsolódva, *Ébredése* pedig szemléletes játék a fonalakkal. Érdekes felületeket állított ki Nagy Kálmán. Hisz a festményeinek csak ezek az érzékelhető részei. A tengert és környezetét akarta elénk idézni, amikor *Vihar* szél tépte égét megfestette, a *Navigare necesse est* pedig az ismert latin mondás tartalmát próbálta vizuálisan megjeleníteni. Számomra kétes sikerrel. Szényi Zoltán korábban is elhelyezett applikációkat festményein, most is ezzel próbált élni. A *Gondolatok az időről I. II.* a visszafordíthatatlan folyamat talányos voltát fogaskerekű és vászoncsíkok felhelyezésével „gazdagította”. Nem a legszerencsésebb módon. Pál Katja angol nyelvű címekekkel próbálta egyébként szép és igényes, sokszögletes festményeit elfogadtatni, a geometrikus minimalizmus jegyében. (*Block Bost Left, Big Shus*) Aki ezt kedveli, az elégetten figyelhetette ezt a „hard edge”-jelenséget. Borbás Helga szintén a nemzetközi trendnek akart megfelelni az angol címmel (*Baby was a black sheep*), de a fekete és sárga színek egymásba hatolása bizony keveset mondott (jelentett). Budaházi Tibor minimalizmusa igényes és fantáziadús megoldásokkal hívja fel magára

a figyelmet. Motívumai a szerves világból származnak, de időtálló konstrukcióba merevülnek a festményeken. A *Kompozíció I.-II.* ábra-szerkezete a fekete-fehér négyzetek ritmikus crescendója, míg a *Jel* a maga szigorúságát merevíti élénk. Horváth László is különféle applikációkat gyúrt egyggyé, hogy homogén benyomást keltsen. De az ötletek és a különböző anyagok (szerintem) nem szervesültek kellően, nem meggyőző összbenyomást, inkább kérdéseket keltve. (*Végül elszakad az ezüstkötél, Megkötözve*) Szentgróti Dávid a pécsi (színes, pattern-painting) metódust hozta a kollekcióba, a széles, ismétlődő ecsetnyomok monotoníája kápráztat el, s a cím mintha kissé provokatíván csengene: *Út a fehér felé.*

A 6. Zalaegerszegi Szalon, a kultúra napi események között fontos szerepet vállalt, hiszen a megújulás, az újrakezdés hangulatát hozták magukkal a műalkotások, a küzdelmet az anyaggal, a színekkel, hogy a ma születő kép és szobor szervesen csatlakozzék az elődök munkáihoz. A tárlat felidézte, hogy a jeles naphoz, a Hymnus születéséhez kapcsolódva, a magyar kultúra itt is, most is természetesen és színvonalasan van jelen.

Kiss Ágnes Katinka: Curculconid Et Involvinus